

หัตยา กาญจนสมบัติ, ศศิธรณ์ มาแอะเคียน, ศิณีนาล กุลาวงศ์, ศุภฤกษ์ ฤวิลลาภ, ดารินทร์ อารีโยชคชัย

ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว สำนักโรคระบาดวิทยา Surveillance Rapid Response Team (SRRT), Bureau of Epidemiology

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 22 ระหว่างวันที่ 1 - 7 มิถุนายน 2557 สำนักโรคระบาดวิทยาได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. อาหารเป็นพิษ จังหวัดเชียงใหม่ 2 เหตุการณ์

อำเภอแม่ออน พบผู้ป่วย 51 ราย เป็นนักเรียนชั้นอนุบาล 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแห่งหนึ่ง ตำบลบ้านสหกรณ์ อำเภอแม่ออน เป็นเพศชาย 21 ราย เพศหญิง 30 ราย อายุ 4 - 13 ปี โดยผู้ป่วยรายแรกเริ่มมีอาการเวลา 16.30 น. ของวันที่ 2 มิถุนายน 2557 และผู้ป่วยรายสุดท้ายเริ่มมีอาการเวลา 09.20 น. ของวันที่ 3 มิถุนายน 2557 เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล 51 ราย เป็นผู้ป่วยใน 1 ราย ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาการไข้ คลื่นไส้ อาเจียน ปวดบิดท้อง ถ่ายอุจจาระเป็นน้ำ อาหารที่สงสัย คือ อาหารกลางวันของโรงเรียน ได้แก่ ข้าวมันไก่ มีนักเรียนร่วมรับประทาน 166 คน ครู 14 คน จากการติดตามครอบครัวผู้ป่วยและคนในชุมชน ไม่พบผู้ป่วยเพิ่มเติมจากการสอบสวนพบว่าแม่ครัวของโรงเรียนซื้อไก่สดมาจากตลาดสันกำแพง แต่นำมาต้มแล้วทิ้งไว้นานก่อนนำมารับประทาน การควบคุมโรค ได้ให้ความรู้แก่ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปรุงอาหาร เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำหมู่บ้าน ให้ประชาสัมพันธ์การระบาดของโรคให้ประชาชนทราบและตระหนักมากขึ้น รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่มีอาการอุจจาระร่วงไปพบแพทย์โดยเร็ว

อำเภอจอมทอง พบผู้ป่วย 57 ราย เป็นนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่ง ตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง อายุ 8 - 15 ปี เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2557 ด้วยอาการปวดบิดท้อง ถ่ายเหลว คลื่นไส้ อาเจียน เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล 31 ราย อาหารสงสัย ได้แก่ อาหารกลางวันของโรงเรียน ซึ่งมีรายการข้าวมันไก่ร่วมอยู่ด้วย ทีมสอบสวนโรคได้เก็บตัวอย่างส่งตรวจหาเชื้อก่อโรคและอยู่ระหว่างการสอบสวนหาแหล่งที่มาของวัตถุดิบ

2. ไวรัสตับอักเสบชนิด เอ พบการระบาดใน 2 จังหวัด

จังหวัดชลบุรี ได้รับแจ้งจากโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวีว่า พบผู้ป่วยอาการไข้ ตัวเหลืองตาเหลือง มารับการรักษาที่โรงพยาบาลในช่วงเดือนพฤษภาคม - 6 มิถุนายน 2557 ทั้งสิ้น 5 ราย อายุระหว่าง 20 - 24 ปี ทุกรายมีผลการตรวจ Anti-HAV ให้ผลบวก ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วยวันที่ 6 พฤษภาคม 2557 รายสุดท้าย

เริ่มป่วยวันที่ 30 พฤษภาคม 2557 ผู้ป่วยทุกรายเป็นพนักงานโรงงานที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ จากการซักประวัติในเบื้องต้นพบว่า ผู้ป่วยมีประวัติใช้น้ำดื่มจากแหล่งเดียวกัน คือ ตู้กดน้ำหยอดเหรียญที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม ทีมสอบสวนโรคจากสำนักโรคระบาดวิทยา สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 ชลบุรี และ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี ร่วมกันดำเนินการสอบสวนโรคและควบคุมโรคเบื้องต้น

จังหวัดอำนาจเจริญ พบผู้ป่วยสงสัยโรคไวรัสตับอักเสบชนิด เอ 6 ราย ในพื้นที่หมู่ 8 ตำบลนาป่าแขง อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 6 ราย อายุระหว่าง 8 - 50 ปี เป็นเพศชาย 4 ราย เพศหญิง 2 ราย เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล 5 ราย แผลนผู้ป่วยใน 3 ราย ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาการเหนื่อย อ่อนเพลีย ตาเหลือง ตัวเหลือง เบื่ออาหาร บางรายมีอาการไข้ คลื่นไส้ ปัสสาวะสีเข้ม ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วยวันที่ 17 พฤษภาคม 2557 เก็บตัวอย่างเลือดจากผู้ป่วยจำนวน 2 ราย ส่งตรวจหา Anti-HAV IgM และ Anti-HAV IgG ที่ห้องปฏิบัติการของโรงพยาบาล จากการสำรวจสิ่งแวดล้อมในชุมชนและรอบชุมชน พบว่า การตั้งบ้านเรือนเป็นบ้านเดี่ยว ส่วนใหญ่ใช้ส้วมซึม น้ำบริโภคใช้น้ำฝนที่รองไว้ในโอ่งขนาดใหญ่ ไม่มีการต้มหรือกรองก่อนนำมาดื่ม น้ำสำหรับอุปโภคใช้น้ำประปาหมู่บ้าน ซึ่งมี 2 ระบบ คือ ระบบน้ำใต้ดิน ตั้งอยู่บริเวณศาลากลางบ้าน จะมีน้ำเฉพาะฤดูฝนถึงฤดูหนาว และระบบน้ำผิวดิน โดยใช้น้ำผิวดินจากอ่างเก็บน้ำสาธารณะ ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 200 เมตร มีน้ำตลอดปี ลักษณะของอ่างเก็บน้ำเป็นที่ลุ่มจึงทำให้น้ำจากบริเวณรอบ ๆ อ่างไหลลงไปด้วย ส่วนใหญ่เป็นสวนมันสำปะหลัง มีการว่าจ้างรถสูบน้ำมาส่งไปทิ้งในสวนเพื่อให้เป็นปุ๋ยให้มันสำปะหลัง สำหรับการผลิตน้ำประปาจะสูบน้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะแห่งนี้ ขึ้นถังเก็บน้ำส่งไปยังหอถังสูง และปล่อยน้ำให้กับหลังคาเรือนต่าง ๆ โดยมีผู้รับผิดชอบเติมคลอรีน โดยการผสมคลอรีนและเทลงในถังเก็บน้ำ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง แต่จากผลการตรวจวัดระดับคลอรีนตกค้างที่ปลายท่อในวันที่ 29 พฤษภาคม 2557 ไม่พบคลอรีนตกค้าง

บริเวณปลายท่อ ดำเนินการควบคุมโรค 1) ดำเนินการค้นหาผู้ป่วยรายอื่น ในชุมชนและโรงเรียน พร้อมทั้งเก็บตัวอย่างเลือดจากผู้ป่วยสงสัย ส่งตรวจหา Anti-HAV IgM และ Anti-HAV IgG ที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข 2) เก็บตัวอย่างน้ำดิบที่ผลิตน้ำประปา น้ำประปาหมู่บ้าน น้ำแข็ง และ น้ำดื่มในโรงเรียน ส่งตรวจที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข 3) ให้คำแนะนำแก่ผู้ควบคุมดูแลระบบประปาหมู่บ้านเรื่องการเติมคลอรีนให้ถูกต้อง 4) แจกคลอรีนน้ำให้ทุกครัวเรือน นำไปปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่ม น้ำอุปโภค ในครัวเรือน 5) แจกคลอรีนผงเพื่อนำไปทำลายเชื้อโรคในท้องน้ำ ห้องส้วมในทุกหลังคาเรือน 6) ให้คำแนะนำแกนนำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่องการปรับปรุงคุณภาพระบบประปาหมู่บ้าน 7) ให้สุศึกษาประชาชนในหมู่ที่ 8 เรื่องการบริโภคอาหารและน้ำดื่ม 8) ขอความร่วมมือเจ้าของสวนมันสำปะหลังไม่ให้พบกฏในสวนบริเวณรอบๆ อ่างเก็บน้ำสาธารณะ 9) ประสานเทศบาลนาป่าแซงที่ดูแลการกำจัดสิ่งปฏิกูลในชุมชน โดยเฉพาะรดกตปฏิกูล จากการสอบสวนโรค พบผู้ป่วยเข้าข่าย 41 ราย เก็บตัวอย่างเลือดผู้ป่วย 15 ราย ส่งตรวจ Anti HAV และเก็บ Stool PCR จากระดสิ่งปฏิกูลเพิ่มจำนวน 2 ตัวอย่าง

จากข้อมูลการเฝ้าระวังโรคทั่วประเทศ (รง. 506) พบว่าตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 4 มิถุนายน 2557 พบผู้ป่วย 181 ราย จาก 44 จังหวัด โดยจังหวัดที่มีอัตราป่วยต่อประชากรแสนคนสูงสุด 5 อันดับแรก คือ ตาก นครราชสีมา สิงห์บุรี ศรีสะเกษ และมุกดาหาร

3. ผู้ป่วยยืนยันโรคพิษสุนัขบ้าชนิดผิวหนัง 1 ราย จังหวัดน่าน ผู้ป่วยหญิงไทย อายุ 57 ปี อาศัยอยู่ที่หมู่ 2 ตำบลพระพุทธรบาท อำเภอยะนิงกลาง จังหวัดน่าน อาชีพทำไร่ทำสวน ไม่มีประวัติเดินทางไปทำงานต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ ที่บ้านไม่มีการเลี้ยงสัตว์ มีโรคประจำตัวความดันโลหิตสูง รับประทานยาโรงพยาบาลเชียงกลาง เริ่มป่วยเมื่อเดือนมีนาคม 2557 ด้วยอาการมีตุ่มนูนขึ้นบริเวณแก้มซ้าย รับประทานยาแก้อักเสบ Dicloxacillin 500 mg ระหว่างนั้นมีอาการอ่อนเพลีย ตัวซีดเหลือง มีไข้หนาวสั่นตอนกลางคืน ท้องอืด แน่นท้อง ไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลเชียงกลาง

ในวันที่ 29 เมษายน 2557 ด้วยอาการมีตุ่มแดงที่แก้มซ้าย ปวดแสบ ไม่มีอาการไข้ เอาเข็มเย็บผ้าเจาะเอง ไม่มีหนองมีแต่เลือด ได้ยาทา Triamcinolone cream 0.1% และ Chlorhexidine 4% scrub วันที่ 14 พฤษภาคม 2557 มารับการรักษาที่โรงพยาบาลเชียงกลางด้วยอาการเดิมแต่ตุ่มนูนแดงมากขึ้น ได้รับการส่งต่อไปรักษาที่โรงพยาบาลน่าน แพทย์เจาะชิ้นเนื้อส่งตรวจที่คลินิกสวนดอกพญาธิ พบเชื้อ *Lieshmania* spp. จากการสอบสวนพบว่าก่อนป่วยผู้ป่วยได้ออกไปทำสวนถั่วแขกในไร่ที่อยู่ห่างจากหมู่บ้าน 300 เมตร โดยออกจากบ้านเวลา 06.00 น. และกลับถึงบ้านเวลา 20.00 น. บ้านที่อยู่อาศัยเป็นบ้าน 2 ชั้น ปูนและไม้ อาศัยอยู่ 3 คน สภาพแวดล้อมทั่วไป ไม่อับชื้น มีการเลี้ยงไก่ในบริเวณบ้าน บริเวณรอบบ้าน มีกองฟืนและแผ่นไม้สานตากยาสูบ จากการสำรวจรอบๆ บ้านผู้ป่วยพบว่าในรัศมีรอบบ้าน 200 เมตร มีประชากรอาศัยอยู่ 31 ครัวเรือน ประชากร 76 คน มีการเลี้ยงสุนัข 8 ตัว แมว 12 ตัว หมู 2 ตัว ไม่มีคอกสัตว์ เช่น วัวและควาย ในรัศมี 200 เมตร สภาพท้องนาที่ผู้ป่วยไปทำไร่ เป็นเพิงทำจากไม้ไผ่และหญ้าคา มุงสังกะสี ค่อนข้างอับชื้น ใกล้เคียง มีป่าไผ่ซึ่งมีสภาพรกชื้น มีสระน้ำประจำหมู่บ้านอยู่ข้างสวน จากการค้นหาผู้ป่วยในชุมชน ไม่พบผู้ป่วยที่มีลักษณะดังนี้ คือ มีแผลเรื้อรัง มีไข้ ตัวซีด ท้องอืด และน้ำหนกลด

สถานการณ์ต่างประเทศ

1. สถานการณ์ใช้สมองอักเสบ ประเทศอินเดีย ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 10 มิถุนายน 2557 พบผู้ป่วยสงสัยโรคใช้สมองอักเสบในเมือง Muzaffarpur ของรัฐ Bihar เสียชีวิตแล้ว 38 ราย และมีเด็กมากกว่า 120 ราย ที่กำลังรักษาตัวอยู่ในสถานพยาบาล

2. สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้า ประเทศเวียดนาม ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 พฤษภาคม 2557 จังหวัด Yen Bai มีรายงานการถูกสุนัขที่สงสัยเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัดแล้วอย่างน้อย 1,900 ราย ซึ่งมากกว่าจำนวนที่รายงานในปี 2555 ถึง 10 เท่า และมีผู้เสียชีวิตแล้ว 16 ราย ปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญคือการนำเข้าสู่สุนัขเพื่อการบริโภคจากจังหวัดอื่นตามความต้องการของตลาดที่มากขึ้น

*****

